

Đina Majer

Limunovi
na MESEČINI

Prevela s nemačkog
Irena Lea Janković

■ Laguna ■

Naslov originala

Gina Mayer

ZITRONEN IM MONDSCHN

Copyright © AufbauVerlag GmbH & Co. KG, Berlin 2009
(First published with Gustav Kiepenheuer.
«Gustav Kiepenheuer» is a trademark of
Aufbau Verlag GmbH & Co. KG)

Translation copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Agnesi Majer,
mojoj majci*

Morska zvezda, zora,
Njiva neorana,
Na njoj cvet,
Koji tako lepo blista.
Ona je među drugima
kao ljiljan među trnjem,
Sveta Marija.

(Iz hvalospeva Mariji – opatija u Melku, XII vek)

O Marijeta Kripistika,
Prestono kanabe seraja u Sevilji,
Vrednija si od ushićene
gomile hozentregera,
čija rila
njuše
na tvom trbuhu
po ustaljenoj navici.
(Hugo Bal, 1918)

Katkad je ustajala usred noći, izvlačila se iz svog šatora i šunjala se kroz cirkus. Nečujno je prolazila kraj šatora u kojima su spavali ostali. Čula je Jozefa kako hrče, direktora Lombardija dok priča u snu i kako se Domenika i Pito svađaju. Prepirali su se jer, po Domeniki, Pito je previše pio, a po Pitovom mišljenju ona je opet suviše gundala, ili su se svađali iz nekog drugog razloga.

Leti je išla bosonoga po hladnoj zemlji i ugaženoj travi. Zimi je obuvala cipele, ali bez čarapa. Cilj joj je uvek bio isti – menažerija iza glavnog šatora.

Kad god je dolazila, životinje su bile budne i kao da su je čekale, što naravno nije bilo tako. Bdele su jer su pripadale noćnim životinjama.

Išla je sleva nadesno pored kaveza, a životinje su je pratile pogledom. Vuk svojim žutim očima. Olinjala divlja mačka. Krupna sova koja je od 1897. godine živela u zverinjaku, gotovo isto toliko vremena koliko je i madam Aržon bila u cirkusu.

Kod poslednjeg kaveza je zastala.

Za razliku od ostalih životinja, polarna lisičica nije marila za nju. Ležala je sklupčana i lizala kraj repa ili zurila u

prednje šape. Žena je udisala oštar lisičiji miris koji su dnevni posetioци smatrali toliko neizdrživim da su mrštili lica i zapušavali noseve.

Direktor Lombardi je polarnu lisicu otkupio pre dve godine od nekog drugog putujućeg cirkusa. Kada je doneta ovamo, životinja je bila sasvim zapuštena i prljava. Na zadnjoj nozi je imala duboku zagnojenu posekotinu koju je Esmeralda lečila. Potrajalo je dugo pre nego što je rana zacelila.

Madam Aržon je tada i započela svoje noćne šetnje.

Budila se i izlazila ne razmišljajući kuda bi i zašto uopšte to radi. Nalikovalo je to mesečarenju, ali s druge strane i nije jer se ujutru svega odlično sećala. Takođe je znala da će ubrzo da ustane i izađe.

Kada se pojavila u cirkusu, Marija je ugledala madam Aržon nedaleko od kaveza polarne lisice. Naravno da to nije bila slučajnost. Slučajnosti ne postoje. Sve što se dešava ima svoj smisao.

Katkad, tokom noći, madam Aržon se potpuno gubila. Najednom kao da je postajala lisica i kao da je ona ležala iza rešetaka, a lisica je postajala ljudsko biće koje ju je posmatralo.

Zašto je madam Aržon bila toliko vezana za lisicu? Na to pitanje nije bilo odgovora.

Moguće je da je posredi bila njena usamljenost. Možda to behu njene mnoge rane koje Esmeralda nije lečila i iscelila jer ih je madam Aržon nosila duboko u sebi. Možda razlog tome beše hladnoća iz koje je lisica poticala, kao i ona sama.

Stajala bi neretko pred kavezom samo nekoliko minuta, no katkad i više od čitavog sata. Čekala bi sve dotle dok polarna lisica ne podigne glavu i ne susretne njen pogled.

Tek potom se vraćala u šator.

Prvo poglavlje

I

Otac joj je bio najsnažniji čovek na svetu. Raširenih nogu postavljao se na sredinu cirkuske arene. Potom bi kleknuo, udahnuo i istovremeno dograbio metalnu šipku na čijim krajevima behu teški okrugli tegovi. Izduvavajući vazduh podizao ju je visoko iznad glave i, dok su ljudi oduševljeno pljeskali, najednom je izgledalo da više ne drži on šipku, već da tegovi podižu njegovo krupno, mišićavo telo. Izgledalo je kao da visi na šipki držeći se za nju prvo oboje ruku, a potom samo jednom rukom. Pritom se smejaio, ali su mu na slepoočnicama iskakale žile poput kakvih plavih crva. „Ko se usuđuje da istupi protiv mene?“, povikao bi prema publici, pošto bi tegovi uz tup udarac ponovo sleteli na zategnuto brodsko platno. „Stotinu maraka za onoga ko me pobedi.“ Ali se nikada niko nije javio. Na čitavom svetu nije bilo snažnijeg čoveka od njega.

„Jednu, od jedan do tri?“ Glasno obraćanje blagajnice otrglo je Miru iz sanjarenja. Sklonila je pogled s bioskopskog plakata koji je drečavim bojama najavljivao film o cirkusu i kročila ispred pulta.

„Sedište 16“, izustila je dama, mada Mira još ništa nije odgovorila. Kroz prozorčić joj je dodala svetlozelenu kartonsku karticu.

Mira joj je pružila pet groša. Za pedeset pfeniga dobijalo se sedište u diseldorfskom *Odeon teatru* u Martinovoj ulici. Naravno da to nije bilo neko mesto u loži, već samo drveno sedište u jednom od prva tri reda koje se sâmo podizalo čim se ustane s njega. Ali je ipak bilo sedište. U velikim bioskopima u ulici Grofa Adolfa, od početka 1926. godine već je mesto za stajanje koštalo pet groša.

Umetnički ukrašene staklene lampe na zidovima obasjavale su salu žutom svetlošću. Crvena zavesa ispred platna već je bila otvorena. Kada je Mira gotovo stigla do svog mesta, lampe su se ugasile. Na trenutak je stajala u mrklom mraku, pre nego što se upalilo nekoliko sigurnosnih svetiljčica. Kao i toliko puta do tada pitala se da li bi iko primetio ako bi sela na mekano plišano sedište. Bioskopska razvodnica još uvek je stajala gore, na ulazu, i nije mogla da je vidi u pomrčini. No, Mira je ipak napipala ispred sebe drveno sedište.

Išla je u *Odeon* svake nedelje. Naravno da je to bilo užasno, ako se pomisli koliko para je za to trošila. Rešavala je svakog ponedeljka da uštedi novac koji daje na ulaznice, ili da ga potroši smislenije. Katkad je uspevala da se drži toga do srede, pa i do četvrtka, ali najdalje u petak već je zaboravljala na sve prednosti štednje i svojih pedeset pfeniga probacivala kroz prozorčić bioskopske blagajne. Bio je to njen skriveni porok.

Što se filmova tiče, nije bila probirljiva. Gledala je ljubavne, avanturističke, filmove s pravim glumcima i one s crtanim junacima, kvalitetne, ali i one plitke, kao i tužne i komične. Gledala je ono što se trenutno davalo. Neretko nije znala ni naslov filma u trenutku dok je sedala na bioskopsko sedište.

Najradije je dolazila sama. Unosila se u crno-belo-sivi film i posle sat-dva ponovo izranjala odatle ne želeći da govori o tome kako ga je doživela. Takođe nije želela da zna šta su glumci radili u svom privatnom životu, ni koga su voleli, niti gde su živeli. Ukoliko bi čovek suviše znao o njima, nestalo bi čarolije, smatrala je Mira.

U *Odeonu* su je poznavali. Čak ju je i stari klavirista, koji je sviranjem na lako raštimovanom klaviru pratio film, pozdravljao blagim naklonom kada bi im se pogledi susreli. Inače, nikada nisu razmenili nijednu reč.

Mira je zažmurila, oslonila se leđima na tvrd, grub naslon i duboko udahnula poznat joj miris bioskopa. Taj vazduh! Leti prevruć, zimi prehladan i uvek donekle prašnjav. Tik uz nju zašuštala je papirna kesica. Mimo nje se provukao duvanski dim. Iza zatvorenih kapaka ponovo joj se pojavio otac. Spustio se na koleno kako bi podigao tegove. Tada je slika zasvetlucala. Mira je ponovo otvorila oči. Film je počeo.

Začula se tiha melodija koju je stari pijanista svirao na raštimovanom klaviru, dok je na platnu neki čovečuljak s mrkim brkovima pustio da zaigraju dva tasa. Damtadamtada. U *Rezidenc teatru* i u *Asti Nilzen*, filmske predstave su pratili pravi orkestri sa žičanim i duvačkim instrumentima, kao i udaraljka. U *Odeon teatru*, u Martinovoj ulici, bio je jedan jedini klavirista. Nisu postojale ni bioskopske orgulje i zato je ulaznica bila tako jeftina. Na oštećenom pločniku presijavala se bara. Mira ju je zaobišla u nekoliko brzih koraka osetivši se lako i poletno kao kakva igračica. Damtadamtadam. Bio je jul; noć se zapravo polako podizala – odozdo naviše. Iako je na ulici već bilo mračno, krovovi ispod tamnoplavog večernjeg neba behu još uvek jasno vidljivi.

Kada je zašla u Bilker aleju, upravo su se palile ulične svetiljke. Jedna za drugom širile su hladnu žutobelu svetlost. Mira je prešla kolovoz i otišla desno, u Fridrihovu ulicu. Sopstvena senka se pojavila pred njom, ali je potom otišla nekako u stranu, kao da je vodila zaseban život. Kad god bi Mira dosegla neku uličnu svetiljku, senka bi joj nestala pred nogama, ali kada je išla dalje, ponovo se pojavljivala pred njom oštro se ocrtavajući na osvetljenom pločniku.

Možda je to bila čudna samovoljna igra senki, a možda je tama bila ta koja se gusto i spretno sklopčala iza svetlećih krugova uličnih svetiljki – u svakom slučaju, Mira je gubila dotadašnju lakoću. Umesto toga, obuzela ju je velika uznemirenost.

Stanovala je u ulici Zedan, odmah pored evangelističke bolnice. Danju su duž ulice često brujala ambulanta kola. Nekoliko puta umalo su je pregazili dugački automobili, no sada, kada je pala noć, sve je bilo mirno. Otvorila je kapiju i stupila u mračan hol. Odmah je osetila da nešto nije u redu. Petrolejka na zidu nije gorela, ali to ne beše neobično. Gazdarica ju je uvek gasila odmah posle devet kako bi uštedela na gasu. Izvana je dopiralo nešto svetlosti do stepeništa, tako da je Mira bez muke našla put naviše. Šta je bilo drugačije no obično? Miris. Osetila je nešto što nije pripadalo ovde. Neki cvetni, sladunjav miris parfema – zaključila je Mira i ponovo se osetila staloženom. Zlikovci i razbojnici obično se ne parfimišu.

„Zdravo“, povikala je sigurnim glasom u pomrčini. „Ima li koga?“

„Miro“, začulo se odozgo. „Jesi li to ti?“

„Gudrun!“ Mira je sada požurila gore, na drugi sprat. „Prestravila si me... Šta ćeš tu u ova doba?“ Kako je ljuti-to zvučala! Da li je imala neki dogovoren susret na koji je

zaboravila? I pored najbolje volje, Mira nije mogla da se seti. Već su se videle u podne, kada je Gudrun došla na ručak u *Rajnsku terasu* gde je Mira radila kao konobarica.

„Bila sam u bioskopu.“ Mira je otključala vrata stana i okrenula prekidač za svetlo. „A ti? Koliko dugo čekaš ovde?“

„Satima“, prekorno je izustila Gudrun, mada to uopšte nije bilo tačno.

„Šta se desilo? Jesi li bolesna?“

„Koješta.“ Gudrun je prišla stočiću ispod tavanškog prozora i sela na Mirinu jedinu stolicu. „Upravo dolazim od tvoje majke.“

Mira je osetila lako drhtanje u stomaku. Lako treperenje, lupkanje i podrhtavanje koji su je obuzimali kad god bi pomislila na svoju majku. Bila je to neka mešavina ljutnje, naklonosti i griže savesti. Što me ne ostavi na miru?, pomislila je – što je naravno bila besmislica. Majka je uopšte nije ni tražila, već Gudrun.

Ipak. Možda je majka ponovo zapala u teškoće, treba joj novac, posvađala se s gazdom kuće u kojoj je stanovala, ili je opet imala vizije nekakvih mrtvaca, nekog sveca, ili joj je Bogorodica lično prenela neku važnu poruku. Zato je Gudrun sada bila ovde.

„Šta je s njom?“, upitala je Mira nevoljno.

„Ništa“, rekla je Gudrun. „Šta bi trebalo da bude? Radi se o meni.“

Mira je sela na ivicu kreveta. Podrhtavanje i treperenje su se nekuda izgubili.

„Otpustili su me.“

„Ali kako... zašto? Uvek su bili zadovoljni tobom.“

Gudrun je više od godinu dana radila kao trgovačka pomoćnica u robnoj kući *Tic*, u Hindenburgvalu. Sekla je

tkanine, krojila mustre i savetovala mušterije pri odabiru odgovarajućih konaca, traka i dugmadi.

„Barem je tako izgledalo.“ Gudrun je podigla dugi prav nos i slegnula ramenima. Bila je to najlepša žena koju je Mira poznavala. Mada je bila preznojena posle napornog radnog dana, izraz lica joj je bio blistav, kao i nežna bela koža. Gudrun je nalikovala statuama grčkih boginja, pre nego što su im hiljade godina odrubile noseve i udove. „Kako god. U svakom slučaju, sada sam bez posla. Sledećeg prvog sam na ulici.“

„Ali Gudrun, to je užasno. Šta ćeš sada?“

Gudrun je preko Mirinog ramena zurila u ispucale pločice iznad umivaonika i ništa nije odgovorila.

„Mogu odmah ujutru da upitam u *Rajnskoj terasi* hoće li da zaposle još jednu konobaricu. Svakako će te uzeti...“

„Ne, to su gluposti. Sigurno neću da budem konobarica.“ Gudrun je odjednom delovala nervozno.

„Ali od čega ćeš da živiš?“

„Do pre sat vremena sam tačno znala. No, onda sam otišla kod tvoje majke...“

„Ne razumem! Šta moja majka ima s tim?“

Gudrun je spustila glavu na Mirino rame. „Želim da započnem sopstveni posao... Da otvorim modni salon za dame.“

„Ali to je... Ipak, uopšte nemaš para, a za otvaranje salona treba ti barem šivaća mašina.“

„Šivaća mašina?!“ Gudrun je prezrivo dunula kroz nos. „Potreban mi je odgovarajući prostor, adresa koju možeš da daš, a da se odmah ne postidiš. Trebaju mi materijali, prateći dodaci, paravan i srebrno posuđe za čaj od dvadeset četiri dela, kako bih svojim klijentkinjama mogla da poslužim osveženje. Treba mi nameštaj, tepisi i zavese, gramofon i – da, treba mi naravno i šivaća mašina.“

Mira je sumnjičavo posmatrala prijateljicu. Šali li se to ova s njom? Gudrun je oduvek maštala o tome da otvori krojački salon za ugledne, dobrostojeće dame. No, kao i Mira, i Gudrun je bila siromašna kao crkveni miš. Nekoliko novčića za svaki slučaj u šoljici za kafu na kuhinjskoj polici svakako nije bilo dovoljno za otvaranje elegantnog modnog salona.

„Pa dobro. U svakom slučaju bar sam to nameravala, ali sada sam potpuno izgubljena“, nastavila je Gudrun. „Tvoja majka stvarno može da sludi čoveka svojim savetima. Sada više uopšte ne znam šta da započnem.“ Prstima je krenula prema kosi i neko vreme dodirivala frizuru, a onda je ponovo spustila ruke u krilo.

„O čemu uopšte pričaš, Gudrun?“ Mira je ustala i krupnim koracima krenula kroz sobu. U suštini je dobro znala o čemu Gudrun govori. Otišla je kod njene majke u želji da sazna budućnost. Ova joj je gledala u dlan ili u talog od kafe. *Vidim nešto izuzetno veliko, veoma nepovoljno, dete moje*, čula je Mira hrapav majčin glas. *Vidi ovo. Hokus-pokus-preparandus. Tri puta crni mačor*. Možda joj je otvarala i karte. Za ime sveta, što se Gudrun oslanjala na to? Šta je uopšte nalazila na Mirinoj majci, pa je neprestano trčala kod nje?!

„Možda bih unajmila neki salon“, objasnila je Gudrun. „U Visokoj ulici, gore na Karlovom trgu. Htela sam da tvoja majka malo pogleda prostor zbog...“ Prekinula je i posmatrala nokte na rukama koji su blistali beloružičasto poput unutrašnjosti neke školjke.

„Zašto bi trebalo da pogleda lokal?“, upitala je Mira oštro kada je Gudrun začutala. Odjednom je morala da pomisli na film koji je prethodno gledala. Na scenu kada je Veliki Džim, poludeo od gladi i s nožem, pojurio malenog Čarlija Čaplina smatrajući ga kokoškom. Jednako je bilo i s njenom majkom.

Stvari nije sagledavala onakvima kakve jesu, već je živela u sopstvenom svetu koji je bio krcat uvrnutim predstavama.

„Zbog duhova“, prkosno je rekla Gudrun. „Pa valjda neću da dam svoj novac na skup prostor u kome kojekakvi duhovi pljuju unaokolo i rasteruju mi klijentkinje, a da se tome i ne zna razlog.“

Mira je zavrtila glavom. Izvadila je dve čaše iz klimavog ormarića pored peći i usula jabukovo vino i Gudrun i sebi. Zašto se Gudrun oslanja na majčine ludosti, ponovo se upitala. Gudrun je inače obema nogama stajala na zemlji. Ismevala je Boga i đavola i svoju gazdaricu-bogomoljku, koja je pet puta nedeljno trčala u crkvu.

„I što si sada sluđena?“ Mira je dodala Gudrun čašu jabukovog vina, a da je prethodno nije ni upitala želi li išta da popije. „Bila si kod moje majke i napričala ti je svašta?“ Mira se ljutila što je Gudrun iznela svoje planove njenoj majci pre nego što je razgovarala s njom.

„Ne, ne.“ Gudrun je nesvesno uzela gutljaj i napravila kiselo lice. „Bilo je prekasno za obilazak lokala. Otići ću tamo s njom sledeće nedelje. Mada...“

„Mada? Kaži već jednom! Šta se desilo?“

„Ispričala sam joj o čitavoj stvari. Šta nameravam i kako to zamišljam. Rekla sam joj isto što i tebi, ni manje ni više, ali je tvoja majka odjednom... ona je... bilo je to nešto kao predskazanje.“

„Zadrhtala je, a glas joj je postao dubok i nekako tuđ, kao da ju je zaposeo neki duh, i počeo da govori iz nje.“ Mira se umorno nasmešila.

„Da, ali tu nije bilo nekakve magije.“

„A šta drugo?“ upitala je Mira. „Veruješ li da ju je stvarno zaposeo neki duh?“

„U svakom slučaju, gatanja nije bilo“, ponovila je Gudrun.

„Šta je rekla?“

„Prvo me je dugo posmatrala čudnim prestravljenim pogledom, a onda se okrenula i mrmljala i gundala nešto što nisam razumela. Potom me je ponovo pogledala i počela da vrišti. Kao da je odjednom poludela. 'Grešiš', vriskala je, 'zar ne primećuješ da ideš pogrešnim putem. To će te odvesti u propast. Uništiće te potpuno'. Miro, shvataš li? To nije bila tvoja majka koja je pričala sa mnom. Neko drugi je govorio iz nje. Da si samo bila prisutna!“

Mira se izula, podigla noge na krevet i naslonila bradu na kolena. Potpuno isto kao i ranije, pomislila je odjednom. Isto tako bi se i onda sklupčala na krpari iza sanduka, tako da nisu mogli da je primete oni za stolom. Ni sama nije mogla da vidi gotovo ništa – samo majčin potiljak i rame. Katkad je izvijala vrat jer je želela da sazna kako izgledaju posetioci koji su sedeli s druge strane stola, no nikada nije uspevala da vidi išta više od njihovih čuperaka ili šešira. Ništa nije vide-la, ali je sve čula. Slušala je bojažljiva pitanja, kao i majčine odgovore. Čula je kako se ovoj menjao glas i postajao grub i zastrašujući, dok je otkrivala onostrane tajne i gledala u budućnost, i kako je mrmljala i pevušila. Mira je u suštini još tada znala da to nije ništa drugo do prazno bajaranje, glupost i prevara. No, posetioci su verovali njenoj majci. Miri je barem tako izgledalo. Možda je to samo umislila jer je tada još uvek bila mala i glupa.

Zatresla je glavom i otrgla se od sećanja.

„Uopšte ne razumem šta bi to moglo da bude?“, rekla je Mira. „Ko će da te odvede u propast? Ko će da te uništi? Šta je time mislila?“

Gudrun je progutala knedlu. Obuhvatila je šakama čašu i vrtela je tamo-ovamo kao da su ona i čaša povezane, poput kakve mašine.

„Upoznala sam nekoga“, rekla je.

Mira je dosula jabukovo vino, prvo sebi, pa Gudrun, mada je njena prijateljica otpila tek nešto malo. Mira je htela da ova prestane s mehaničkim okretanjem čaše. To ju je činilo veoma nervoznom, no tek što je ovoj uzela čašu, Gudrunine ruke kao da su počele ponovo da se pokreću.

„Aha!“, kazala je Mira. „U tom grmu leži zec. Neki muškarac.“

„Ne“, negirala je Gudrun. „Nije ono što misliš.“

„A šta da mislim?“

„Nije posredi ljubavna avantura. Gospodin Presman je već star i oženjen.“

„Kako, molim? O čemu ti to? Reci mi sada sve po redu i ispočetka. Potpuno si me zbunila.“

Gudrun je klimnula, okrenula svoju čašu i ponovo klimnula. „Upoznala sam se s njim preko njegove žene. Gospođa Presman je... bila mi je stalna mušterija kod Ticovih. Dakle, uglavnom je dolazila služavka, no katkada je s njom bila i gospođa Presman, a jednom je došao i gospodin Presman. Dok je njegova žena birala tkanine, stupili smo u razgovor. Od tada je dolazio s njom sve češće, pa katkada i sam, ali nije to ono...“

„Što ja mislim“, završila je Mira rečenicu i uzdahnula. „Je l' te i izveo?“

„Pozvali su me na obed.“

„Ali njegova žena slučajno nije imala vremena, tako da ste bili sami.“

„Ne“, rekla je Gudrun uvređeno. „Naravno da je bila i njegova žena. Šta misliš o meni?!“

„I sada on hoće da ti finansira radnju. Tek tako. Iz čistog čovekoljublja.“

„U pitanju je posao. Pravimo nešto kao ugovor. Novac mi praktično daje u vidu kredita. Vraćaću mu ga iz meseca u mesec. Od svoje zarade.“

„A ako ne ostvariš dobit?“

„Onda ću u nekom trenutku morati da zatvorim salon“, rekla je Gudrun. „Tako je to u privatnom poslu.“

„Šta još traži uz to? Niko ne daje svoj novac tek tako, bez protivusluge. Nešto svakako očekuje.“

„Ali, ne! Nema ničega iza toga. Nisam toliko naivna. Dobro sam razmislila o čitavoj stvari.“

„Ako je tako, zašto te je onda moja majka pokolebala svojim vizijama?“

„Jer uopšte nije imala pojma o Presmanu. Samo sam joj rekla da hoću da otvorim krojačnicu i odmah je počela da mi govori tim čudnim glasom kako neko hoće da me odvede u propast i uništi me.“

„Ali, Gudrun“, počela je Mira, „jasno je da je za takav posao potreban novac. Već si odabrala prostor i moja majka je mogla da shvati da si našla finansijera. A ko ima pare na ovom svetu? Muškarci. Nema ona nikakve natprirodne sposobnosti. Samo je sabrala jedan i jedan. Oduvek je tako radila.“

Gudrun je obuhvatila rukama svoje lepo lice. Prednjim zubima je zagrizla donju usnu i polako je iznova izvukla. „Možda si u pravu.“ Posle nekog vremena je klimnula. „Možda sam jednostavno sebi dopustila da se zaludim...“

Mira se pognula preko stola i svoju punačku rumenu ruku spustila na Gudrunin uzan beli prst. „Sasvim sigurno.“

Gudrun je ispustila uzdah olakšanja. Potom je zavrtela glavom. „Bože blagi, kako sam bila glupa! Sreća moja što sam razgovarala s tobom.“

„I šta ćeš sada da uradiš?“

Gudrun ju je pogledala zapanjeno. „Uopšte se ne postavlja pitanje. Prionuću na taj posao iz sve snage. To mi je šansa za ogromnu sreću.“

„Ali Gudrun, ko zna kakve namere ima taj čovek.“

„Presman stvarno nije onakav kakvog ga sebi predstavljáš. Kao otac mi je. Oduvek je želeo kćer. Njegova žena takođe.“

„Ne znam...“

„Ali ja znam. U pravu si. Dopustila sam da me tvoja majka sludi. No, sada sam ponovo došla sebi. Hoćeš li da sutra zajedno pogledamo lokal, pre nego što ga unajmim?“

„Sutra? Ali moram da radim od devet do šest. Osim toga, možda treba da s tobom pođe moja majka.“

Gudrun se nasmejala. „Bolje mi je da se toga pošteditim. Ne. Prostorije su izvrsne, a trenutak pravi. Moram jedino da zgrabim svoju sreću i to oberučke.“

„Razmisli o tome još nekoliko dana“, ponovo je pokušala Mira. „Molim te, Gudrun!“

Ali Gudrun je već poskočila, stala pred Miru, obgrlila joj lice i poljubila je u čelo.

„Ostaj mi dobro, Miro. Nikada nisam bila razboritija i odlučnija nego danas. Veruj mi, znam šta radim.“

Ulazna vrata su se za njom zatvorila i pre nego što je Mira uspela da išta izusti. Sedela je još neko vreme, a onda je polako ustala, namaknula rezu i počela da se svlači. Možda bi Gudrun držala prste podalje od čitave stvari da nisam otvarala usta, pomislila je dok je raskopčavala bluzu i otkačinjala stezник. Umila se po licu, grudima i ispod pazuha, raspustila kosu i raščešljala je. Moja majka ne može da vidi budućnost, to ne može niko, pomislila je. Mada je bila u pravu za ono što je predočila Gudrun. Ali sam ja sve uništila kada sam raščinila majčine reči.

Obukla je spavačicu i pogledala svoje lice u mutnom ogledalu iznad toaletnog stola. Videla je guste, mrke obrve, gotovo bezobličnu gornju usnu i jednaku sliku zaobljene donje usne. Imala je majčine crte lica.

Šta imaš protiv mene, Mirabela?, čula je najednom majčin glas, tako jasno i glasno da se trgla. „Dobro znaš“, odvrtila je takođe glasno.

Njena majka je Gudrun nešto predvidela, ali Mira je ovoj rekla istinu. I jedino se o tome radilo, rekla je sebi dok je gasila svetlo i zavlačila se ispod pokrivača. Treba se držati istine i onoga što je sigurno. Naučila je to kroz teške i bolne lekcije.

Naravno da nije mogla da zaspi. Mirno je udisala i izdisala vazduh, ali to nije pomoglo. Brinula se. Od kada poznaje Gudrun, ova ju je uvek zbunjivala. Još onda, na verskoj nastavi kod Kaplana Zomermana. Gudrun je prosto odbijala da nauči napamet osnove hrišćanske vere. „Ne mogu to da usvojim“, govorila je žalostivo Kaplanu kada bi je ovaj iznova prozvao. „Kakvog uticaja ima milosrđe?“ „Milosrđe nam prosvetljava um i pokreće u nama želju da izbegavamo zlo i činimo dobro.“ Za razliku od Gudrun, Mira bi lekciju uvek naučila. Uvek je činila sve što je traženo od nje jer je znala da je to najpametnije. No, Gudrun je ostajala tvrdoglava čak i kada je Kaplan pretio da će je isključiti iz svete zajednice. Ipak, na kraju su je propustili.

Po završenoj školi, Gudrun je otišla na zanat kod nekog krojača za dame, što je bilo protiv želje njenih roditelja koji su hteli da ona u njihovoj mesarnici prodaje kobasice i slaninu. Gudrun je sama našla šegrtsko mesto. „To je radnja u kojoj ću da učim“, objasnila je Miri kada su na povratku iz škole prolazile pored krojačnice.

„Kada je to ugovoreno?“, upitala je Mira zapanjeno.

„Uopšte još nije.“ Gudrun se donekle nesigurno premeštala s noge na nogu. Iza visokog prozora damske krojačnice videlo se predsooblje s nekom tezgom iza koje je stajala starija gospođa i odatle gledala u Miru i Gudrun.

„Sada ću da uđem i da se predstavim“, rekla je Gudrun. Pre nego što je Mira uspela išta da kaže, ova joj je već tutnula u ruke svoju školsku torbu i ušla u radnju.

Mira je gledala kako je Gudrun dugo pričala s onom gospođom, koja je stalno iznova podizala ruke i vrtela glavom, ali je u jednom trenutku izašla iza tezge i odvela Gudrun u zadnju prostoriju. Posle se gospođa vratila sama i stala iza svog pulta.

Mira je potom čekala, čekala i čekala, no Gudrun nikako nije izlazila. Zbog toga je bila sve uzrujanija i zabrinutija. Šta ako je tamo neki nasilnik koji joj čini kakvo zlo? A ona je stajala ovde, glupavo i beskorisno, i nije priskočila prijateljici u pomoć. Bože blagi, pomози joj, pomози i meni, pomislila je, iako uopšte nije verovala u Boga.

Sa svojom školskom torbom na leđima i Gudruninom u rukama stajala je tu i čekala sve dok zvonik na dominikanskom samostanu nije oglasio da je pola dva. Tada više nije mogla da se uzdrži. Spustila je obe torbe pored ulaza i otvorila vrata. Zvonce iznad vrata je lako i zvonko odjeknuo. Miri je najednom postalo prevruće. „Dobar dan“, rekla je. Žena iza pulta bila je starija no što je delovalo gledano spolja. Sedu kosu smotala je u punđu, a izraz lica bio joj je umoran i nervozan. „Jesi li i ti došla da nas živciraš?“, upitala je.

„Ne.“ Mira bi najradije odmah izašla, ali je pomislila na Gudrun i nasilnika i zato se samo nakašljala: „Hoću samo da upitam...“

U istom trenutku iz zadnje sobe se pojavila Gudrun s pobedničkim izrazom na licu i listom hartije u rukama.

„Ovo mi je šegrtski ugovor“, objasnila je Miri kada su ponovo bile na ulici. „Bila sam uporna da odmah sve napišemo jer se majstor protivio i odbijao je da uopšte primi učenicu.“

„Kako si onda uspjela da ga nagovoriš?“, upitala je Mira.

„Jednostavno sam pričala i pričala sve dok nije pristao od muke.“

Posle dve godine preko noći je dala otkaz *jer je naučila sve što je mogla*. Radila je pola godine u nekom salonu u Kraljevskoj aleji, no tamo se sporečkala oko neke sitnice s vlasnikovom ženom, tako da je napustila i to mesto. Tada je počela da radi kao trgovačka pomoćnica u *Ticu*. Sada je i s time bilo gotovo.

Gudrun je oduvek bila luckasta, svojeglava i brzopleta. Ali taj salon za dobrostojeće dame, koji je sada htela da otvori, bio je sasvim druga stvar. Beše to nekako preveliko za Gudrun, kragna veća za nekoliko brojeva – u pravom smislu te reči. A i taj Presman i njegove pare. Kako je mogla da se osloni na njega?

Mira je pokušala da skrene misli sa Gudrun. Zamislila je da pliva u nekom tamnom, hladnom moru, lagana i spokojna. Blagi talasi nosili su je dalje od obale ka usamljenim dubokim prostranstvima. Odjednom je iz te praznine izronila masa sveta, a među njima beše krupan, snažan čovek koji je šipku s tegovima bacio pred svoje noge na zategnuto brodsko platno. „Ko se usuđuje da istupi protiv mene?“ Niko se nije usudio, pomislila je Mira. Jer ti si duh. Potom se očeva slika rasplinula u tami.